

ANALYYSI

Tviittien politiikkaa – poliittisen viestinnän sisäpiirit Twitterissä

Eliisa Vainikka & Jukka Huhtamäki

Demokratia, edustus ja tasa-arvo politiikan uusissa verkkojulkisuuksissa -hankkeessa haluttiin tutkia viestinnän tutkimuksessa vielä melko uudella menetelmällä, verkostoanalyysillä, poliittisen eliitin ja mediaeliitin verkostoitumista Twitterissä. Kokeilimme jo aiemmassa Toimittajien verkkoläsnäolo -hankkeessa (Vainikka ym. 2013) verkostoanalyysiä pienemmässä mittakaavassa ja jatkoimme menetelmän kehittämistä tarpeisimme tviittien politiikka -tutkimuksessa. Toimittajien verkkoläsnäolo -hankkeen jälkeen sosiaalisen median hyödyntämisessä työelämässä on tapahtunut paljon, ja samalla oma ymmärryksemme verkostoanalyysimenetelmästä on kasvanut. Verkkoläsnäolo -hankkeen aikaan toimittajien Twitterin käyttö ei ollut vielä kautta linjan yleistynyt ja toimittajien suhtautuminen sosiaaliseen mediaan oli todettu kaksijakoiseksi (Jyrävä 2013; Isosaari 2014). Nämä kaksi tutkimusta, ”Tviittien politiikka”¹ ja ”Toimittajien verkkoläsnäolo”, asettuvat siis murroskohtaan, jossa sosiaalisen median käyttö suomalaisissa toimituksissa yleistyi.

Menetelmä ja aineistot

Tavoitteemme oli selvittää, miten poliitikot ja politiikan toimittajat verkostoituvat Twitterissä ja miltä verkostoituminen näyttää poliittisen viestinnän näkökulmasta. Tästä syystä rakensimme otoksemme eliittien ympärille. Käytimme

lähtökohtana Peter Verweijn (2012) tutkimusta 150 hollantilaisen poliitikon ja toimittajan verkostoitumisesta Twitterissä. Tviittien keräämistä varten laadimme listan ”eliittipoliitikoista”. Listalle valittiin eduskuntapuolueiden ministerit, eduskuntaryhmien puheenjohtajat, puolueiden puheenjohtajat, eduskunnan puhemiehet ja valiokuntien puheenjohtajat. Listalta poimittiin tutkimukseen Twitteriä käyttävät henkilöt. Toimittajista haluttiin saada vastaavanlainen otos, mutta listaa toimittajista ei luonnollisesti voitu muodostaa yhtä systemaattisella tavalla kuin politiikan eliitistä, koska toimittajakunta ei muodosta poliittista järjestelmäämme vastaavaa järjestäytyntä instituutiota. Myös toimittajien otos muodostui kuitenkin eliitiksi, koska otoksen keräämisessä lähdettiin liikkeelle politiikan toimittajista ja valtakunnallisesti suurimmista medioista. Otokseen valittiin sellaiset Twitterin käyttäjät, jotka pystyttiin varmentamaan Poliitiikan toimittajat ry:n Facebook-ryhmästä ja hallituksesta, levikiltään suurimpien maakuntalehtien uutis- ja kotimaan politiikan toimituksista, Helsingin Sanomien, Nelosen uutisten, MTV:n ja Yleisradion uutis- ja politiikan toimituksista sekä puoluelehtien toimituksista. Aineistoksi kerättiin näiden keräyksen lähtöpisteinä toimivien poliitikkojen ja toimittajien seuraamat Twitter-käyttäjät.

Aineiston keräämiseksi toteutettiin Twitterin ohjelmointirajapintaa (API, Application Programming Interface) hyödyntävä räätälöity, eräajona komentoriviltä käytettävä ohjelma. Aineisto muunnettiin verkostomuotoon siten, että kukin eliittiin kuuluva poliitikko ja toimittaja kytkettiin seurattaviinsa suunnatulla yhteydellä. Verkostoanalyysissä suunnatulla yhteydellä tarkoitetaan sitä, että seuraamissuhteen suunta sisältyy dataan. Twitteriä tutkittaessa se kertoo, seuraavatko molemmat yhteyden osapuolet toisiaan vai onko yhteys yksipuolinen. Lopputuloksena syntyi verkosto, koska eliittiin kuuluvat luonnollisesti seuraavat paitsi samoja Twitter-käyttäjää myös toisiaan. Twitter-data kerättiin toimittajista 27.12.2013 ja poliitikoista 20.12.2013. Verkosto analysoitiin ja visualisoitiin Gephi-ohjelmalla, joka on avoimeen lähdekoodiin perustuva verkostoanalyysi- ja visualisointityökalu (Gephiin käyttöön lisäohjeita esim. Huhtamäki & Parviainen 2013).

Verkostoanalyysin peruskäsitteitä ovat solmut (*nodes*) ja yhteydet (*edges*). Verkoston rakenteen perusteella voidaan laskea tunnuslukuja sekä verkostolle kokonaisuudessaan että verkoston yksittäisille toimijoille (solmuille). Tässä tutkimuksessa keskityttiin käyttämään toimijakohtaisia tunnuslukuja. Visuaalinen verkostoanalyysi tarjoaa ilmaisuvoimaisen keinon verkostojen rakenteen havainnoimiseen ja löydösten jakamiseen muille (Freeman 2000). Tunnukslukuja käytetään visuaalisissa verkostoanalyysissä korostamaan toimijoita eri rooleissa.

Tutkimuskysymykset

Tviittien politiikka -hankkeessa haettiin vastauksia muun muassa seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä Twitterissä tapahtuu median ja politiikan leikkauspisteessä?
- Millä tavoin suomalaisten politiikan eliitin ja politiikan toimittajien verkostot ovat yhteydessä toisiinsa?
- Miltä politiikan ja mediaeliitin keskusteluverkosto näyttää Euroopan parlamentin vaalien 2014 aikaan?
- Minkälaista poliittista edustusta ”tviittien politiikka” artikuloi?
- Miten Twitter auttaa ymmärtämään johtavien poliitikkojen ja toimittajien välistä suhdetta ja miten Twitter välineenä tuottaa näitä suhteita?

Tutkimuksen tuloksia

Aineistosta nousee esiin politiikan Twitter-eliitti, joka käyttää palvelua aktiivisesti, osallistuu keskusteluihin ja jota seurataan paljon, mutta johon kuuluvista henkilöistä kaikki eivät ole institutionaalisissa asemissa päivänpolitiikassa (esimerkiksi puolueen tai eduskuntaryhmien puheenjohtajina tai ministereinä). Institutionaalinen asema ei siten selitä Twitter-suosiota, saati takaa sitä. Menestyksenkäs Twitterin käyttö sisältää muitakin kuin ammatillisen aseman mukanaan tuomia kontakteja ja ammatilliseen asemaan liittyvää viestintää, mistä paras esimerkki lienee aineiston keräämisen aikaan pääministerinä toiminut Alexander Stubb. Twitteristä kirjankin (Enbuske & Stubb 2014) kirjoittanut ”selfie-pääministeri” on laajasti verkostoitunut Twitterissä myös päivänpolitiikan ulkopuolella ja on yksi Euroopan kovimmista tviittaajista. Monipuolisuus ja aktiivisuus tuottavat sosiaalisessa mediassa kiinnostavuutta sekä lisää seuraajia. Samalla esimerkiksi juuri Stubbin Twitterin käyttö on herättänyt laajalti julkista keskustelua puolesta ja vastaan.

Pääasiallinen aineistomme koostuu neljästä osasta. Siihen kuuluvat 1) poliitikkojen verkoston sosiaalinen taustarakenne, 2) toimittajien verkoston sosiaalinen taustarakenne, 3) poliitikkojen ja toimittajien yhdistelmäverkosto sekä 4) poliitikkojen ja toimittajien keskusteluverkosto. Taustarakenteella (Darmon, Omodei & Garland 2014) tarkoitamme määrättyyn sosiaaliseen mediaan, tässä tapauksessa Twitteriin, ajan mittaan muodostuneen pysyvän verkoston rakentumista. Tutkimuksessamme taustarakenne muodostuu politiikan ja toimittajien eliitin Twitter-seurattavista. Keskusteluverkosto puolestaan on rakennettu ta-

pahtuneen viestinnän perusteella, niin että yhteys toimijoiden välille muodostuu, kun verkoston jäsen on lähettänyt viestin toiselle verkoston jäsenelle, maininnut tämän tviitissään (@-maininta) tai edelleenlähettänyt (retweet) tämän tviitin. Koko verkoston 20 suosituimman seurattavan listasta huomataan, että sitä hallitsevat nimekkäät politiikan toimijat. Taulukon kategoria ”muu” merkitsee sitä, että henkilö ei kuulu alkuperäiseen otokseemme.

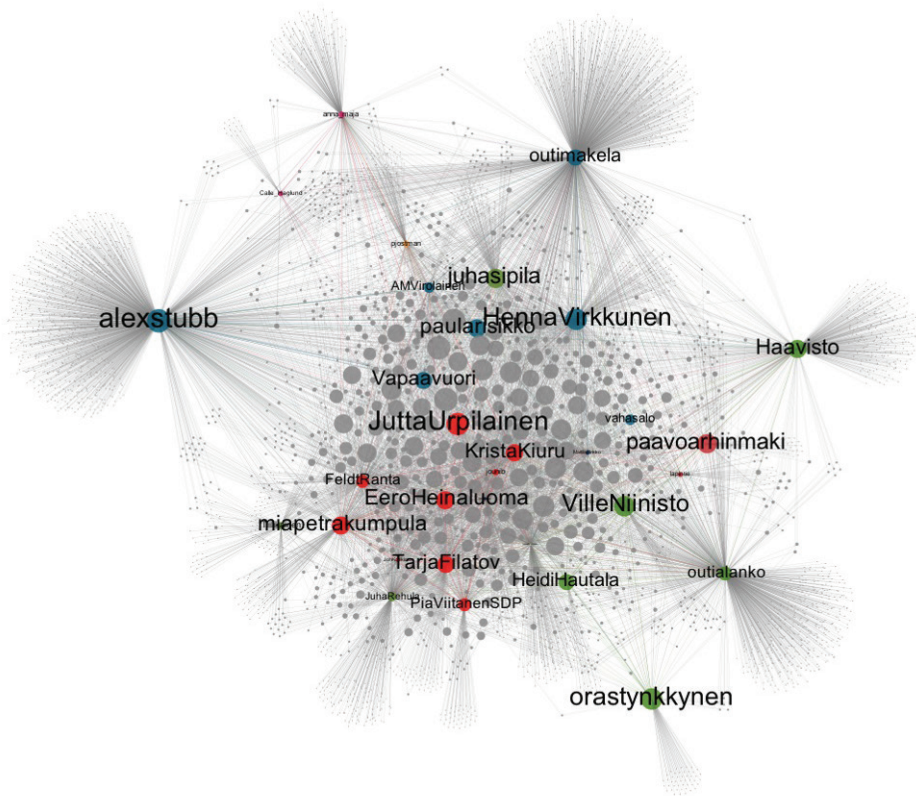
1) @MikaelJungner	muu
2) @alexstubb	poliitikko
3) @JuttaUrpilainen	poliitikko
4) @jmpentikainen	muu
5) @AnniSinnemaki	muu
6) @anttikaikkonen	muu
7) @markojunkkari	toimittaja
8) @paavoarhinmaki	poliitikko
9) @juhasipila	poliitikko
10) @TarjaHalonen	muu
11) @lassemannisto	muu
12) @tarutujunen	muu
13) @HennaVirkkunen	poliitikko
14) @EevaLehtimaki	toimittaja
15) @VilleNiinisto	poliitikko
16) @TimoHaapala	toimittaja
17) @Haavisto	poliitikko
18) @HSfiPolitiikka	muu
19) @KristaKiuru	poliitikko
20) @spietikainen	muu

Taulukko 1. 20 seuratuinta Twitter-tunnusta poliitikkojen, toimittajien ja heidän seurattaviensa joukossa.

Poliitikkojen sosiaalinen taustarakenne

Poliitikkojen taustarakenteen verkostovisualisoinneissa nostettiin näkyviin puoluekanta, sukupuoli ja vaalipiiri. Tähän katsaukseen valittiin puoluekannat näyttävä visualisointi. Alla olevassa kuvassa 1 solmun väri merkitsee puoluekanta (punainen SDP ja Vasemmisto, sininen Kokoomus, vihreä Vihreät ja Keskusta). Solmun koko puolestaan kertoo suosioista eli solmuun tulevien yhteyksien määrästä: mitä enemmän yhteyksiä solmuun tulee, sitä suurempi solmu on. Verkostoanalyysin käsittein solmun koko vastaa solmun tuontilukua, joka ilmaisee solmuun tulevien yhteyksien määrän. Harmaat solmut ovat sellaisia Twitter-tunnuksia, joita monet tähän verkostoon kuuluvista seuraavat. Harmaita solmuja ei ole nimetty kuvissa, koska ne eivät kuuluneet alkuperäiseen otosjoukkoon.

Solmujen sijoitteluun kuvassa on käytetty voimaohjattua ladontaa, jossa solmut hylkivät toisiaan ja solmujen väliset yhteydet vetävät jousien tavoin solmuja takaisin kohti toisiaan. Lopputuloksena solmut sijoittuvat ryhmiin siten, että solmut joilla on paljon yhteisiä yhteyksiä asettuvat lähelle toisiaan. Kuvassa vasemmisto- ja oikeistopuolueet asettuvat omille laidoilleen, mikä johtunee siitä, että näillä puolueilla on enemmän puolueen sisäisiä kuin puolueiden välisiä yhteyksiä. Poliitikkojen verkoston keskeisimmät solmut ovat enimmäkseen SDP:n ja Kokoomuksen aktiivisia Twitterin käyttäjiä. Heihin kuuluvat muun muassa Jutta Urpilainen, Miapetra Kumpula, Krista Kiuru, Eero Heinäluoma, Tarja Filatov (SDP), Henna Virkkunen, Jan Vapaavuori ja Paula Risikko (Kokoomus). Keskustan ja Vasemmiston edustajat, kuten puoluejohtajat Juha Sipilä (Keskusta) ja Paavo Arhinmäki (Vasemmisto), jäävät syrjäisempään asemaan verkostokuvassa. RKP erottuu omana ryhmittymänään kuvan ylävasemmalla. Vihreiden edustajat asettuvat kuvassa oikealle. Heistä ministereinä toimineet (Heidi Hautala, Ville Niinistö) asettuvat keskemmälle kuin ne, jotka eivät ole olleet hallituksessa (Oras Tynkkynen, Outi Alanko), tosin Pekka Haavisto on tässä poikkeus. Alexander Stubb ja entinen kehitysministeri Pekka Haavisto ovat sijoittuneet kuvan laidoille, mikä johtuu siitä, että heillä on merkittävä määrä Twitter-kontakteja myös tämän suomalaisen politiikan Twitter-eliitin ulkopuolella. Tämä kertoo siitä, että he käyttävät Twitteriä sille ominaisella ja luonnollisella tavalla seuraten myös muita kuin suomalaisen politiikan piiriin kuuluvia. Kuvasta on huomattava, että siihen on selvyuden vuoksi sisällytetty vain alkuperäisen otoksen seurattavia, eikä näiden ”seurattavien seurattavia”.

Kuva 1. Verkostovisualisointi poliitikkojen Twitter-seurattavista.

Poliitikkojen suosituimmista seurattavista kahdeksan kymmenestä on muita poliitikkoja. Heistä Alexander Stubb, Jutta Urpilainen, Henna Virkkunen ja Oras Tynkkynen ovat mukana politiikan eliitin listalla. Suosituimpien listaa dominoivat tässäkin valtapuolueiden, SDP:n ja Kokoomuksen edustajat. Mediaa politiikan eliitin 10 seuratuimman Twitter-tunnuksen listauksessa edustaa Suomen Kuvalehti. Kymmenen seuratuimman tunnuksen joukkoon mahtui myös Kokoomuksen virallinen Twitter-tili. Poliitikkojen suosituin seurattava on Mikael Jungner.

1) @MikaelJungner (SDP)
2) @alexstubb (Kok.)
3) @lassemannisto (Kok.)
4) @TarjaHalonen (SDP)
5) @JuttaUrpilainen (SDP)
6) @HennaVirkkunen (Kok.)
7) @anttikaikkonen (Kesk.)
8) @orastynkkynen (Vihr.)
9) @kokoomus (Kok.)
10) @SuomenKuvalehti

Taulukko 2. Poliitikkojen 10 suosituinta seurattavaa.

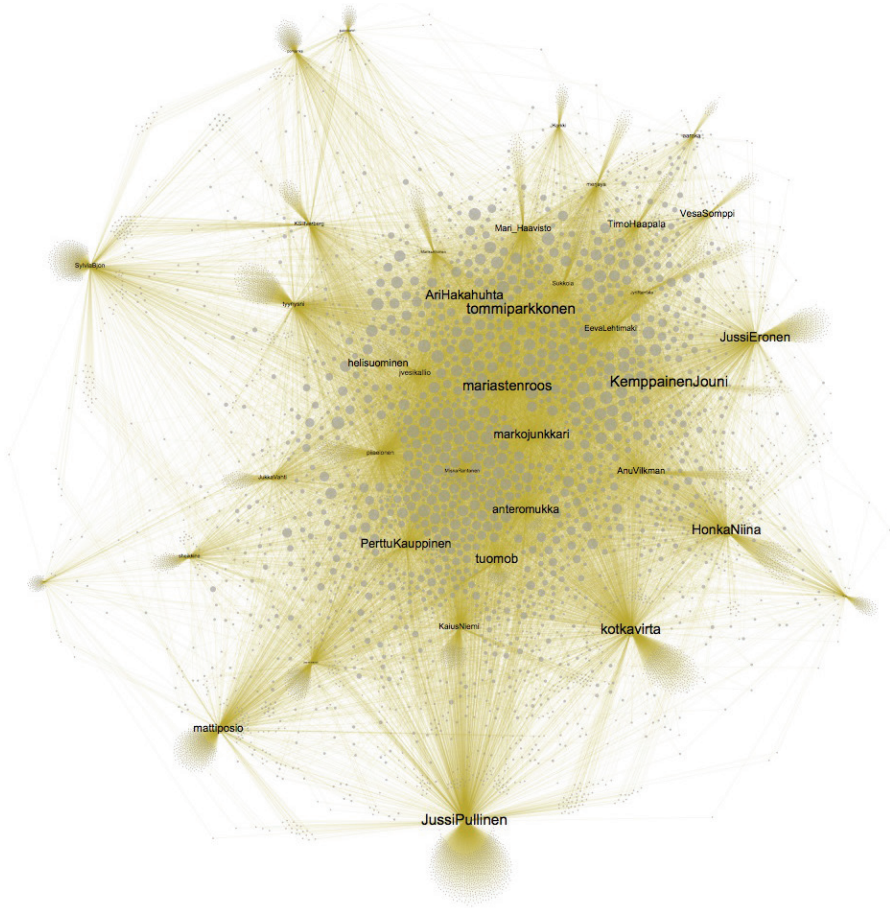
Twitter-eliitin alueellinen sijoittuminen

Twitter-viestintä vaikuttaisi tutkimuksemme perusteella olevan pääkaupunki-seutukeskeistä. Twitteriä palvelulle ominaisimmalla tavalla eli aktiivisesti käyttävät poliitikot ovat Helsingin ja Uudenmaan vaalipiireistä ja edustavat pääkaupunkiseudun suosituimpia puolueita, Kokoomusta ja Vihreitä. Tulokset ovat samansuuntaisia kuin Irina Khaldarovan, Salla-Maaria Laaksosen ja Janne Matikaisen (2012, 20–22) tutkimuksessa sosiaalisesta mediasta eduskuntavaaleissa 2011. Samoin sosiaalisen median asiantuntija Harto Pöngän tekemästä selvityksestä nähdään, että eduskuntavaaleissa 2015 ylivoimaisesti suurinta kannatusta Twitterissä nauttivat Kokoomuksen ja Vihreiden ehdokkaat (Pönkä 2015). Tutkimuksemme eurovaaleja 2014 koskevasta osatutkimuksesta (Railo & Nieminen tulossa) kävi ilmi, että vain kahdeksan ehdokasta 20 aktiivisimmin tviittaavan ehdokkaan joukosta oli Helsingin ulkopuolelta. Twitter-viestintä sijoittuikin mediavallan ”myyttisen keskuksen” (Couldry 2012, 67–68) alueelle, jossa tehdään erotteluja mediassa tai sen ulkopuolella oleviin ihmisiin. Kuten Natalie Fenton ja Veronica Barassi (2011) ovat todenneet, myyttinen mediavallan keskus on olemassa myös sosiaalisen median verkostoissa. Tutkimuksemme vahvistaa käsitystä tästä median ja politiikan leikkauspisteestä, jossa olemassa olevat valtarakenteet vahvistuvat ja tulevat näkyviksi. Twitterin dynamiikka toimii verkostoille tyypillisellä tavalla rikkaat rikastuvat -periaatteen mukaisesti (Barabási ja Bonabeau 2003) siten, että suositut käyttäjät keräävät suhteellisesti

enemmän seuraajia. Täten Twitter-huippuja voidaan pitää eräänlaisena ”eliittien eliittinä”, johon kuuluvien keskinäisessä viestinnässä Twitter on erityisen hyvä väline. Sosiaaliseen mediaan usein liitetty demokratisoituminen ei siis näytä toteutuvan tviittien politiikassa. Välineen kautta voidaan kuitenkin saada näkyviksi jo olemassa olevia valtarakenteita, ja sitä kautta Twitter osaltaan lisää vallanpitäjien ja mediassa toimivien välisten yhteyksien läpinäkyvyyttä. Nimekkäiden suomalaisten Twitterin käyttäjien verkoston voidaan ajatella olevan julkinen sisäpiiri, johon kuuluminen tai kuulumattomuus syntyy muista seikoista kuin siitä, että palvelun käyttö on kaikille avointa ja maksutonta. Ulkopuolisuuden tuntu voi syntyä esimerkiksi siitä, että Twitter-vastaukset keskittyvät usein näkyville ja tunnetuille toimijoille (Railo & Nieminen tulossa) tai siitä, ettei koe kuuluvansa Twitterissä keskustelemaan ihmisjoukkoon.

Toimittajien verkoston sosiaalinen taustarakenne

Toimittajien verkoston ydin on tiheä. Myös tässä visualisoinnissa nähdään Twitteriä sille ominaisella tavalla käytäviä henkilöitä, kuten toimittajat Jussi Pullinen, Jussi Eronen ja Matti Posio. He seuraavat laajalti myös muita Twitter-käyttäjiä kuin toisia toimittajia. Verkostokuvassa nähdään ryhmittymistä median mukaisesti. MTV:n toimittajat sijoittuvat kuvan ylälaitaan ja Helsingin Sanomien toimittajat alalaitaan. Heillä on vahvimmat yhteydet oman toimituksensa kollegoihin. Vasemmalla jaetuista yhteyksistä muodostuu siltoja toimittajien välille. Tässä verkostossa seuratuin solmu on kansanedustaja Mikael Jungner, joka ei kuitenkaan ole nimettynä kuvassa, koska hän ei kuulu alkuperäiseen otosjoukkoon. Suurin välillisuusarvo on Helsingin Sanomien toimittaja Jussi Pullisella, joka tunnetaan aktiivisena sosiaalisen median käyttäjänä. Välillisuusluku (*betweenness*) mittaa tietyn solmun merkitystä verkoston eri osien kytkemisessä. Välillisuusluku tuotetaan laskemalla määrätyn solmun kautta kulkevien verkoston solmuja yhdistävien lyhimpien polkujen määrä. Toimittajien verkostossa ovat välillisyydellä mitattuna keskeisiä toimijoita esimerkiksi Timo Haapala (MTV), Tuomo Björkstén (YLE), Eeva Lehtimäki (MTV), Piia Elonen (HS) ja Marko Junkkari (HS), jotka kaikki edustavat pääkaupunkiseudun suuria mediataloja.

Kuva 2. Verkostovisualisointi valittujen toimittajien Twitter-seurattavista.

Toimittajien kymmenen seuratuimman listalla on useita henkilöitä, jotka sijoituvat sekä politiikan että median alueelle. Mikael Jungner, Mikael Pentikäinen ja Pekka Sauri ovat kaikki toimineet sekä median että politiikan piirissä, Pentikäinen jopa siinä määrin, että hän oli keskustan eurovaaliehdokkaana keväällä 2014 ja aloitti Maaseudun tulevaisuuden päätoimittajana keväällä 2015. Jopa 36 toimittajaa 39:stä seuraa Jungneria Twitterissä. Ainoana naisena listalle on päässyt Jutta Urpilainen, joka oli aineiston keräämisen aikaan valtionvarainministeri. Yksikään naistoimittaja ei yllä toimittajakunnan kymmenen seuratuimman joukkoon. Toimittajien otoksesta kollegojensa keskuudessa eniten seurattuja ovat Marko Junkkari (HS) ja Timo Haapala (MTV). Toimittajien aktiivisimmin seuraamat poliitikot ovat nimekkäitä poliitikkoja, ministereitä ja puolueiden puheenjohtajia. Listalla toisena esiintyy @filsdeproust-nimimerkkiä käyttävä Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen johtaja Juhana Vartiainen,

joka on aktiivisena Twitterin käyttäjänä saavuttanut laajan seuraajajoukon ja päässyt näkyvästi mukaan toimittajien ja poliitikkojen Twitter-piiriin. Kaikki käyttäjät sekä toimittajien että poliitikkojen kymmenen seuratuimman listoilla ovat suomalaisia ja enimmäkseen nimekkäitä politiikan toimijoita. Kiinnostavia hahmoja ovat esimerkiksi SDP:n puheenjohtajan paikalta viestintäalan johtotehtäviin siirtynyt Mikael Jungner ja SDP:stä Kokoomuksen eduskuntavaaliehdokkaaksi siirtynyt Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen johtaja Vartiainen.

@MikaelJungner (SDP)
@filsdeproust
@markojunkkari (HS)
@alexstubb (Kok.)
@JuttaUrpilainen (SDP)
@jmpentikainen (Kesk.)
@TimoHaapala (MTV)
@pekkasauri (Vihr.)
@juhasipila (Kesk.)
@paavoarhinmaki (Vas.)

Taulukko 3. Toimittajien 10 suosituinta seurattavaa.

Poliitikkojen ja toimittajien yhdistelmäverkosto ja keskusteluverkosto

Poliittisten toimijoiden ja toimittajien keskinäisiä valtasuhteita voidaan tutkia mediavälitteisen keskinäisen riippuvuuden käsitteen (Ekman & Widholm 2014) kautta. Mediavälitteisessä riippuvuudessa sekä toimittajat että poliitikot ovat riippuvaisia toisistaan: he tarvitsevat toinen toisiaan voidakseen tehdä työnsä hyvin. Poliitikkojen ja toimittajien yhdistetty verkostovisualisointi on niin sanottu suunnattu verkosto, jossa yhteyden suunta on mainitsijasta mainittuun. Tässä verkostossa yhteys kahden solmun välille on syntynyt, kun joku on maininnut alkuperäisellä poliitikkojen tai toimittajien listalla olevan henkilön tviitissään.

Toimittajien ja poliitikkojen verkostoissa on jonkin verran päällekkäisyyttä, mikä tukee ajatuksiamme mediavälitteisestä keskinäisestä riippuvuudesta ja valtan medioituneesta keskuksesta. Yhdistämällä toimittajien ja poliitikkojen seurattavien top 50 -listat saimme 23 Twitter-tunnusta, jotka esiintyvät molemmilla listoilla.

Molemmissa top 50 -listoissa (n=23)
Vain toimittajien top 50 -listassa (n=27)
Vain poliitikkojen top 50 -listassa (n=27)

Taulukko 4. Päällekkäisyys toimittajien ja poliitikkojen suosituimpien seurattavien top 50 -listoissa.

Sekä politiikan toimittajat että poliittinen eliitti seurasivat toimittajista vain Eeva Lehtimäkeä (MTV), Marko Junkkaria (HS) ja Timo Haapalaa (MTV). Otoksessa aktiivisin Twitterin käyttäjä on Helsingin Sanomien toimittaja Jussi Pullinen. Vaikka hän on Twitter-maisemassa näkyvä ja suosittu henkilö, hän ei ole sen enempää poliitikkojen kuin toimittajienkaan seuratuimpien top 50-listalla. Pullisella ei ole samanlaista suoraa poliittista kiinnostavuutta, kuten Eeva Lehtimäellä, Marko Junkkarilla ja Timo Haapalalla, vaan hänen juttunsa käsittelevät usein verkkokulttuuriin liittyviä aiheita ja hänen seuraajajoukkonsa on toisaalla kuin päivänpolitiikan ympyröissä.

Toimittajilla ja poliitikoilla oli jonkin verran jaettuja yhteyksiä. Molemmat ryhmät seurasivat erityisesti Kokoomuksen ja Vihreiden edustajia, joiden puolueet ovat suosittuja erityisesti pääkaupunkiseudulla.

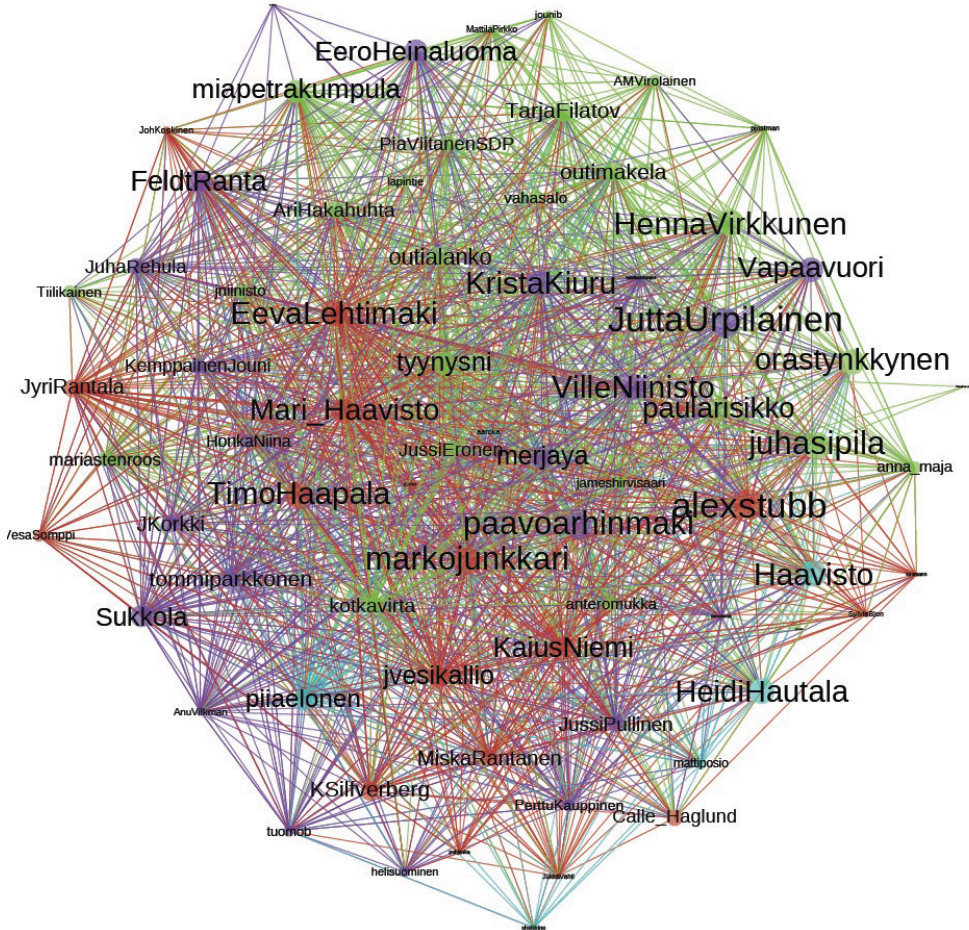
Aineistossa on 23 tunnusta, jotka kuuluvat sekä poliitikkojen että toimittajien seuratuimpien top 50 -listalle. Näistä kolme ovat edellä mainitut toimittajat ja joukkoon mahtui myös yksi mediaa edustava tunnus, @HS.politiikka. Jäljelle jäävät 19 Twitterin käyttäjää ovat politiikan vaikuttajia, joista yksi on Kokoomuksen entinen puoluesihteerin, nykyinen viestintäalan toimitusjohtaja Taru Tujunen ja loput 18 varsinaisia poliitikkoja. Taulukossa 5 esitetään toimittajien ja poliitikkojen eniten seuraamat poliitikot.

1) Mikael Jungner (SDP)
2) Alex Stubb (Kok.)
3) Jutta Urpilainen (SDP)
4) Mikael Pentikäinen (Kesk.)
5) Anni Sinnemäki (Vihr.)
6) Tarja Halonen (SDP)
7) Antti Kaikkonen (Kesk.)
8) Paavo Arhinmäki (Vas.)
9) Juha Sipilä (Kesk.)
10) Lasse Männistö (Kok.)
11) Henna Virkkunen (Kok.)
12) Ville Niinistö (Vihr.)
13) Sirpa Pietikäinen (Kok.)
14) Pekka Haavisto (Vihr.)
15) Krista Kiuru (SDP)
16) Paula Risikko (Kok.)
17) Jan Vapaavuori (Kok.)
18) Osmo Soininvaara (Vihr.)

Taulukko 5. Suosituimmat toimittajien ja poliitikkojen seuraamat poliitikot.

Verkostoanalyysissä *klustereilla* tarkoitetaan verkostosta esiin nousevia pienempiä alaryhmiä, joissa solmut ovat keskenään tiiviimmin verkostoituneita kuin klusterin ulkopuolisten solmujen kanssa (Himmelboim 2014). Kuva 3 sisältää neljä klusteria, joista kuhunkin kuuluu sekä poliitikkoja että toimittajia. Sijoittuminen klustereihin on varsin tasaista. Niissä ei synny sisäpiirejä sen paremmin poliitikkojen kuin toimittajienkaan välille, vaan pikemminkin kaikki verkostossa seuraavat tasaisesti kaikkia muita. Klustereiden luokittelu tai nimeäminen ei ole helppoa, koska niistä ei ole tulkittavissa kuulumista selkeisiin yhteisöihin tai ideologioihin. Jos klusterit halutaan määritellä, ne voidaan karkeasti nimetä ”toimittajapainotteiseksi” (klusteri 1, punainen), ”poliitikkopainotteiseksi” (klusteri 2, vihreä), ”pieneksi vihreisiin ja toimittajiin painottuneeksi” (klusteri 3, turkoosi) sekä ”laaja-alaiseksi” (klusteri 4, violetti) klusteriksi. Loppujen lopuksi kärkeurattavien verkostosta voidaan todeta, että ”kaikki seuraavat kaikkia”. Muodostuneissa klustereissa on verkostoanalyysimenetelmän kannalta kiinnostavaa se, miten klustereita voitaisiin verrata Twitterin ulkopuolisen maailman ryhmittymiin. On kuitenkin muistettava, että tässä yhteys on vain seuraamiseen

perustuva, mutta klusterien kesken on olemassa kiinteämmät seuraamissuhteet kuin klusterien ulkopuolelle. Jokin kiinnostus seurata klusterin sisäisesti muita joka tapauksessa on olemassa.

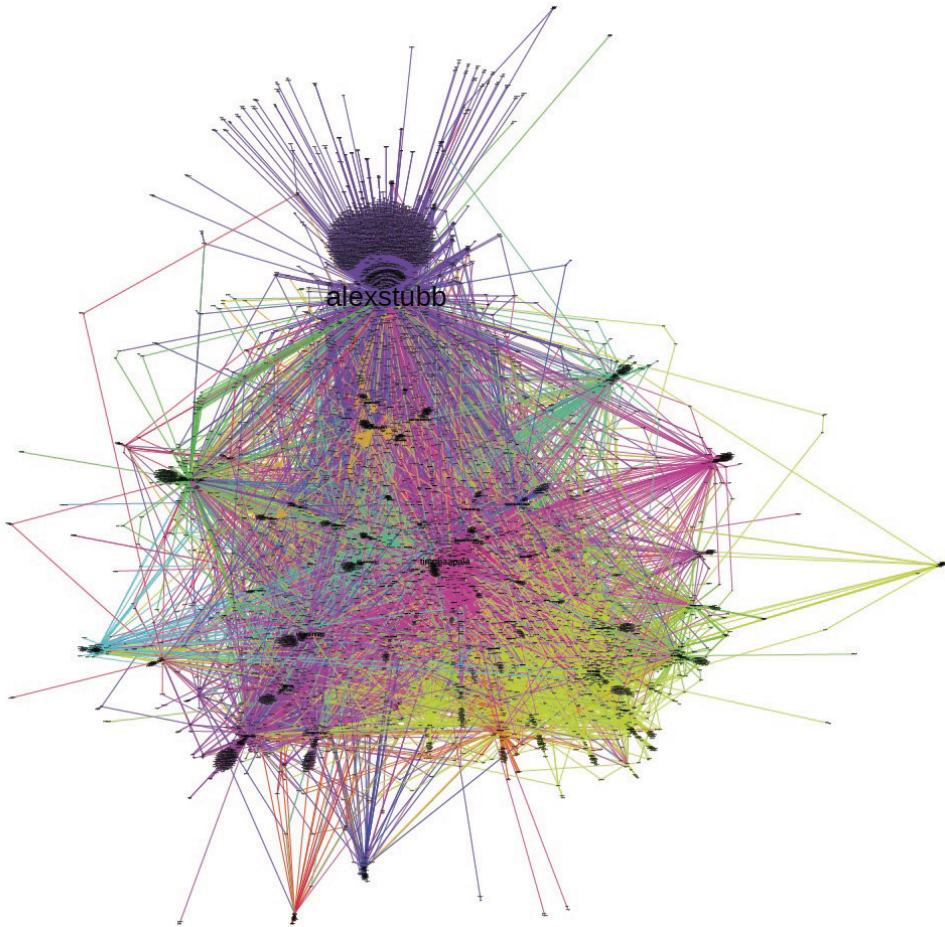

Kuva 3. Visualisointi toimittajien ja poliitikkojen muodostamista klustereista.

Poliitikkojen ja toimittajien keskusteluverkosto

Yhdistetyssä keskusteluverkostossa kuvataan politiikan eliitin ja politiikan toimittajien Twitterissä käymiä keskusteluja Euroopan parlamentin parlamenttivaalien aikaan huhti-toukokuussa 2014. Kuvassa 4 värit merkitsevät jäsenyyttä jossakin verkoston klusterissa. Klusteriin kuuluvat henkilöt mainitsevat toisensa ja lähettävät toisilleen viestejä useammin kuin klusterin ulkopuolisille. Kuten kuvasta nähdään, verkoston ydin on tiivis. Jotkut klustereista ovat hyvin pieniä.

Tutkimuksen aikana pääministerinä toiminut Alexander Stubb on näkyvästi verkoston suurin solmu. Aineistomme keruun aikaan Stubb oli ensin EU-vaaliehdokas, sitä seurasi Kokoomuksen puheenjohtajavaalikampanja huhtikuusta 2014 lähtien ja sen jälkeen tuli hänen pääministerikautensa. Loppuvuodesta 2013 Alexander Stubb nousi näyttävästi esiin Twitterin käyttäjien joukosta, mutta on mahdollista, että tilanne on sittemmin tasaantunut, kun yhä useampi poliitikko on ottanut palvelun aktiiviseen käyttöön. Twitteriä käyttävien kansanedustajaehdokkaiden määrä on lisääntynyt yli puolella vaaleista 2011, joissa 19 prosenttia ehdokkaista (reilut 400 ehdokasta) käytti Twitteriä (Strandberg 2013). Vaaleissa 2015 ehdokasasettelun ollessa vielä kesken Helsingin Sanomien vaalikoneessa oli reilusti yli 800 ehdokkaan Twitter-tunnukset (Mäkinen 2015). Esimerkiksi Alex Stubb ja Krista Kiuru (SDP) edelleenlähettivät eli retwiittasivat paljon tviittejä, joissa heidät oli mainittu. Tätä voidaan pitää eräänlaisena itsensä markkinoinnin ja esiintuomisen keinona. Poliitikoista kokoomuspoliitikot sijoittuvat verkostossa lähelle toisiaan, mikä johtunee siitä, että Stubb on maininnut paljon puoluekollegojaan. Miapetra Kumpula-Natri (SDP) mainitsee usein muita verkostossa olevia, mutta häntä ei juurikaan mainita. Verkostosta myös nähdään, että toimittajat keskustelevat eniten keskenään, koska heidän välilleen muodostuvat vahvimmat yhteydet.

Kuva 4. Yhdistetty keskusteluverkosto poliittisen eliitin ja politiikan toimittajien Twitter-viestinnästä.

Johtopäätökset

Twitter on muodostunut erityisesti toimittajien suosimaksi sosiaalisen median välineeksi. Tämä johtunee siitä, että kansainvälisenä ja toimintalogiikaltaan tiivistä aikaan ja ajankohtaisiin aiheisiin kytkeytyneenä palveluna Twitter sopii hyvin uutisaiheiden ”haisteluun” (Broersma & Graham 2012; Verweij 2012). Twitterin käyttö vaatii jatkuvaa seuraamista ja välitöntä reagointia. Kuten Hampus Brynolfin tekemästä Finnish Twitter Census -selvityksestä huomataan, suomalaisten Twitterin käyttäjien keskuudessa sosiaalisen median aktiiveilla, media-ammattilaisilla ja toimittajilla on vahvat keskinäiset yhteydet (Finnish Twitter Census 2013a). Sosiaalisen median yhteisöpalveluita käyttää noin puo-

let aikuisista suomalaisista (Suomen virallinen tilasto 2014a). Tilastokeskuksen mukaan Twitter tavoittaa 20 prosenttia yhteisöpalvelujen käyttäjistä. Facebookiin verrattuna Twitter on kuitenkin Suomessa edelleen marginaalisempi palvelu. Viimeisten kolmen kuukauden aikana Facebookia on seurannut 95 prosenttia yhteisöpalvelujen käyttäjistä, ja se on edelleen Suomen suosituin yhteisöpalvelu (Suomen virallinen tilasto 2014b).

Twitter on Etelä-Suomi-keskeinen media. Alueelliset erot Twitterin käytössä käyvät ilmi myös Finnish Twitter Census -selvityksen osana tehdystä kartasta (Finnish Twitter Census 2013b), jossa aktiivisin Twitterin käyttö asettuu Etelä- ja Lounais-Suomeen ja on harvinaista Pohjois-Suomessa. Twitter onkin väliinään keskittynyt erityisesti esimerkiksi politiikan ja journalismin toimijoihin. Sen voidaan sanoa olevan eliitin media, joka liittyy vahvasti urbaaniin pääkaupunkiseutuun. Tutkimuksessamme tarkasteltiin erityisesti näkyvissä asemassa olevien politiikan ja median toimijoiden Twitter-verkostoja, joten tulokset eivät ole yleistettävissä koko kansan Twitterin käyttöön. Jatkotutkimusta ajatellen seuraavana askeleena olisi selvitettävää esimerkiksi siinä, keitä poliittinen eliitti seuraa ja kenen kanssa se viestii poliitikkojen ja toimittajien otoksemme ulkopuolelta.

Sosiaaliseen verkostoon perustuvan tutkimuksen toteuttaminen on haastavaa, koska metodi on ”orgaaninen” (Huhtamäki, Russell, Rubens & Still 2015). Se kehittyy sarjana valintoja, joista jokainen vaikuttaa jollain lailla verkostokuvan rakentumiseen. Menetelmällisiä haasteita nousee ja ratkaistaan tutkimuksen kuluessa. Usein tutkimuksen päätteeksi jää myös paljon avoimia kysymyksiä. Tilastollisen tutkimuksen hypoteeseja ja tuloksia vastaavia väitteitä on usein mahdotonta tehdä verkostoonalyysin avulla.

Verkostovisualisointi on otoshetken kuva siitä, mitä verkostoon on sillä hetkellä valittu liitettäväksi, ja väistämättä jotakin jää solmujen ja yhteyksien ulkopuolelle visualisoinnin tyhjään tilaan (Mejias 2010). Myös verkostokuvien esittämiseen ja esittelemiseen liittyy omat haasteensa, kuten kuvasta 4 huomataan: verkostot muodostuvat usein niin laajoiksi ja tiheiksi, että niistä on vaikea saada selkoa painettuna kuvana. Verkostoonalyysi voidaankin ymmärtää sarjana askelia, joista jokainen määrittää jollain lailla tutkimusta, jättäen jotain mahdollisuuksia ulkopuolelle ja avaten toisia. Totesimme tutkimuksen kuluessa, että verkostokuvien merkitys avautuisi kenties parhaiten, jos niiden selittämisessä voitaisiin käyttää apuna itse verkostoissa esiintyviä henkilöitä. Tällä tavoin aineiston yhdistäminen muihin aineistonkeruumenetelmiin kuten haastatteluihin ja havainnointiin (triangulaatio) voisi tuottaa kiinnostavaa tietoa yhteyksistä vallan sisäpiireissä ja jopa politiikan taustalla vaikuttavista henkilöistä, niin sanotuista spin doctoreista.

Rahoitus

Tutkimusta on rahoittanut Helsingin Sanomain säätiö.

Viitteet

¹ Tutkimushanke ”Demokratia, edustus ja tasa-arvo politiikan uusissa verkkojulkisuuksissa” toteutettiin monitieteisessä tutkimusryhmässä, jota johti professori Iiris Ruoho Tampereen yliopistosta. Tämä katsaus perustuu projektin verkostoanalyysiosuuden tuloksiin (Ruoho, Kuusipalo, Vainikka ja Huhtamäki tulossa). Verkostoanalyysin lisäksi tutkimushankkeeseen sisältyi myös kevään 2014 eurovaaleja käsittelevä osuus (Railo & Nieminen tulossa) sekä ministeri Heidi Hautalan eroon ja Arctia Shipping -kokuun liitetyvä osatutkimus (Kuusipalo, Nieminen & Karvonen tulossa). Tämä katsaus käsittelee vain tutkimuksen perusosaa, verkostoanalyysiä poliitikoista ja toimittajista Twitterissä.

Kirjallisuus

- Barabási, Albert-László & Bonabeau, Eric (2003). Scale-free networks. *Scientific American* 288: 5, 50–59.
- Broersma, Marcel & Graham, Todd (2012). Social media as beat Tweets as a news source during the 2010 British and Dutch elections. *Journalism Practice* 6: 3, 403–419.
- Couldry, Nick (2012). *Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice*. Cambridge, MA: Polity.
- Darmon, David; Omodei, Elisa & Garland, Joshua (2014). Followers are not enough: A question-oriented approach to community detection in online social networks. Saatavilla: <http://arxiv.org/abs/1404.0300> (luettu 18.3.2015).
- Ekman, Mattias & Widholm, Andreas (2014). Politicians as media producers. *Journalism Practice* 9: 1, 78–91.
- Enbuske, Tuomas & Stubb, Alexander (2014). *Twitterkirja*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Fenton, Natalie & Barassi, Veronica (2011). Alternative media and social networking sites: The politics of individuation and political participation. *The Communication Review* 14: 3, 179–196.
- Finnish Twitter Census (2013a). Presentation Finnish Twitter. Saatavilla: <http://www.finnishtwitter.com/2013/02/19/presentation-finnish-twitter/> (luettu 30.1.2015).
- Finnish Twitter Census (2013b). Where are Finnish tweets sent from?. Saatavilla: http://www.finnishtwitter.com/2013/02/22/heat_map/ (luettu: 30.1.2015).

- Freeman, Linton C. (2000). Visualizing social networks. *Journal of Social Structure* 1: 1, Saatavilla: <http://www.cmu.edu/joss/content/articles/volume1/Freeman.html> (luettu 29.3.2015).
- Himmelboim, Itai (2014). Political television hosts on Twitter: Examining patterns of interconnectivity and self-exposure in Twitter, political talk networks. *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 58: 1, 76–96.
- Huhtamäki, Jukka & Parviainen, Olli (2013). Verkostoanalyysi sosiaalisen median tutkimuksessa. Teoksessa Laaksonen, Salla-Maaria, Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.). *Otteita verkosta Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino, 245–273.
- Huhtamäki, Jukka; Russell, Martha G.; Rubens, Neil; Still, Kaisa (2015). Ostinato: The exploration-automation cycle of user-centric, process-automated data-driven visual network analytics. Teoksessa Matei, Sorin Adam; Russell, Martha G.; Bertino, Elisa (toim.). *Transparency in Social Media. Tools, Methods and Algorithms for Mediating Online Interactions*. Cham: Springer International Publishing.
- Isosaari, Inka (2014). *Uusia välineitä, vanhoja käyttötapoja? Poliittikan toimittajat Facebookissa ja Twitterissä*. Pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto: Viestinnän, median ja teatterin yksikkö.
- Jyrävä, Mika (2013). *Pakkopullaa vai rusinoita pullasta? Laadullinen tapaustudkimus Yle Tampereen toimittajien suhteesta sosiaaliseen mediaan*. Pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto: Viestinnän, median ja teatterin yksikkö.
- Khaldarova, Iirina; Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne (2012). *The Use of Social Media in the Finnish Parliament Elections 2011*. Helsinki: Communication Research Centre CRC, Department of Social Research, University of Helsinki.
- Kuusipalo, Jaana; Nieminen, Jiri & Karvonen, Erkki (tulossa). Artikkelit Demokratia, edustus ja tasa-arvo politiikan uusissa verkkojulkaisuissa -projektin aineistoista.
- Mejias, Ulises (2010). The limits of networks as models for organizing the social. *New Media & Society* 2: 4, 603–617.
- Mäkinen, Esa (2015). HS julkaisee eduskuntavaalikoneen vastaukset avoimena datana. *Helsingin Sanomat*, Poliitikka 4.3.2015. Saatavilla: <http://www.hs.fi/politiikka/a1305929269692> (luettu 11.3.2015).
- Pönkä, Harto (2015). Eduskuntavaalien ehdokkaiden sosiaalinen verkosto Twitterissä. Blogikirjoitus, Lehmätkin lentäis -blogi. Saatavilla: <https://harto.wordpress.com/2015/03/10/eduskuntavaalien-ehdokkaiden-sosiaalinen-verkosto-twitterissa/> (luettu 11.3.2015).
- Railo, Erkki & Nieminen, Jiri (tulossa). The influence of national circumstances in the use of Twitter in political campaigning: The case of Finnish election for the European Parliament in 2014.
- Ruoho, Iris; Kuusipalo, Jaana; Vainikka, Eliisa & Huhtamäki, Jukka (tulossa). Politics on Twitter: Twitter Networks of Political Elite and Political Journalists in Finland.

- Strandberg, Kim (2013). A social media revolution or just a case of history repeating itself? The use of social media in the 2011 Finnish parliamentary elections. *New Media & Society* 15: 8, 1329–1347.
- Suomen virallinen tilasto (2014a). Väestön tieto- ja viestintätekniiikan käyttö. Liitetäulukko 23. Yhteisöpalveluiden käyttö iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2014, %-osuus väestöstä (Korjattu 25.11.2014). Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: http://www.stat.fi/til/sutivi/2014/sutivi_2014_2014-11-06_tau_023_fi.html (luettu 4.3.2015).
- Suomen virallinen tilasto (2014b). Väestön tieto- ja viestintätekniiikan käyttö. 2014, 4. Puolet suomalaisista yhteisöpalveluissa (korjattu). Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2014/sutivi_2014_2014-11-06_kat_004_fi.html (luettu 9.3.2015).
- Vainikka, Eliisa; Noppari, Elina; Heinonen, Ari & Huhtamäki, Jukka (2013). *Twitteriä ja uutispäivittelyä – toimittajana sosiaalisessa mediassa*. Tampere: Tampereen yliopisto, Journalismi, viestinnän ja median tutkimuskeskus Comet.
- Verveij, Peter (2012). Twitter links between politicians and journalists. *Journalism practice* 6: 5–6, 680–691.